

GRADUL DE SATISFACȚIE AL MODULUI DE VIAȚĂ A PERSOANELOR VÂRSTNICE ÎN CONTEXTUL PANDEMIEI DE COVID – 19

THE DEGREE OF SATISFACTION OF THE ELDERLY LIFESTYLE DURING THE COVID-19 PANDEMIC

SALCUȚAN Liliana,

magistru în sociologie lector

Departamentul Sociologie și Asistența socială, USM

Masters Degree in Sociology Lecturer

Department of Sociology and Social Work

The Moldova State University

Abstract. The social welfare of the population is one of the main indicators of political, economic and social vitality that truly reflects the social productivity of a country. The well-being aspect of the elderly is often underestimated in our society. Now, since the outbreak of the COVID-19 pandemic, the perception of the 60+ generation has radically changed. *The aim of the study is to identify the degree of satisfaction of the elderly with the way of life during the COVID-19 pandemic. In order to answer this topic, two methods were carried out: the sociological survey based on a questionnaire and the in-depths interviews with the elderly, the results of which are set out in the article.*

Keywords: elderly, lifestyle, degree of happiness, satisfaction, social welfare, specialized services.

Introducere.

Bunăstarea socială a populației este unul dintre principalii indicatori ai viabilității politice și economice a unui sistem social și reflectă cu adevărat productivitatea socială a unei țări. Factorul de bunăstare al persoanelor vârstnice este adesea subestimat în societatea noastră.

Modul de viață al persoanelor vârstnice a constituit întotdeauna una din cele mai importante teme de discuție, stârnind adesea polemici și conflicte printre cele mai apropiate persoane. Din această cauză, mulți dintre vârstnici „forțat” se retrag din viața profesională, însă mai târziu se ciocnesc de probleme economice, de sănătate, singurătate și nu numai. Incapacitatea de a fi pregătiți pentru pensionare adesea îi „aruncă” în prăpastia sărăciei.

Conform principalelor obiective proclamate în Planul Internațional de Acțiune de la Madrid privind îmbătrânirea, adoptat în 2002, fiecare țară și-a concentrat atenția asupra îmbunătățirii bunăstării sociale ale acestora [1, p.10]. În acest sens, considerăm oportun, evidențierea unor criterii de evaluare a modului de viață al vârstnicilor ce permit susținerea și protecția în condiții de criză. Acestea includ:

- indicatorii răspândirii sărăciei și veniturilor mici în rândul persoanelor în vârstă și evaluarea subiectivă a persoanelor în vârstă a situației lor financiare;
- impactul sistemului de prestații de stat asupra situației materiale și sociale a pensionarilor;
- dezvoltarea sferei serviciilor sociale pentru persoanele în vârstă și impactul acesteia asupra bunăstării sociale a persoanelor în vârstă;
- gradul de interacțiune dintre guvern și organizațiile publice în soluționarea problemelor persoanelor în vârstă.

În Republica Moldova, conform datelor prezentate de BNS, la începutul anului 2020 [2], locuiau 574,9 mii persoane în vârstă de 60 ani și peste, ceea ce constituie 21,8% din numărul total al populației cu reședință obișnuită, coeficientul de îmbătrânire a populației constituind 21,8%, ceea ce corespunde unui nivel înalt de îmbătrânire demografică. Datorită speranței de viață din ce în ce mai mare, numărul persoanelor de vârstă foarte înaintată (peste 80 de ani) este în continuă creștere.

În condițiile grele de viață, vârstnicii primesc o pensie care foarte puțin acoperă minimumul de existență. În conformitate cu datele prezentate de BNS, minimumul de existență a constituit 1765,9 lei și reprezintă 84,8% din valoarea medie a minimumului pentru total populație. Valoarea medie a pensiei lunare, stabilite la 1 iulie 2020 [3], a constituit 2037,7 lei, ce face posibilă acoperirea minimumului de existență pentru această categorie de populație la nivel de 114,0%. Persoanele vârstnice integrate în studiu posedă o vârstă destul de înaintată beneficiind de valori nu atât de mari ale pensiei, ceea ce îi face să-și accentueze statutul continuu de dificultate.

Însă una din cele mai dificile provocări ale secolului XXI și anume coronavirus-ul, a instaurat manifestarea imaginii negative asupra vârstnicilor, devenind grupul de populație cel mai discriminat. Acum, la un an de la izbucnirea pandemiei de COVID, percepția generației 60+ s-a schimbat radical. Cu toate că cu greu le fac față necesităților vieții cotidiene, au fost impuși să se izoleze în propriile locuințe, fapt care i-a transformat în persoane discriminate și vulnerabile, necesitând protecție și îngrijire [4]. În primele luni de apariție a virusului, frica de spitalizare, la această vârstă le-a împiedicat accesul la o diversitate de servicii sociale, dorința de a efectua ajutorul pentru persoanele în vârstă este bine intenționat, dar nu este mereu astfel receptat de potențialii beneficiari.

În studiul nostru ne propunem să identificăm gradul de satisfacție a vârstnicilor față de: modul de viață al pensionarului, starea de fericire, autoaprecierea stării de sănătate și calitatea serviciilor de care beneficiază.

Scopul studiului constă în identificarea gradului de satisfacție al persoanelor vârstnice cu modul de viață în pandemia de COVID- 19.

Metode aplicate.

În acest sens, au fost realizate două metode: ancheta sociologică în bază de chestionar „*Gradul de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile sociale oferite*” (N=115 beneficiari ai centrului Răsărit, Strășeni) și 5 interviuri aprofundate cu persoanele vârstnice „*Gradul de satisfacție al modului de viață a persoanelor vârstnice în pandemie*” rezultatele cărora sunt expuse în articol

Rezultatele studiului.

Când ne referim la bunăstarea persoanelor în vârstă, este necesar să ne reflectăm gradul de adaptare al acestora la procesul de pensionare. Incapacitatea de a se adapta la veniturile mici ale pensiei, le-a permis unora să-și continue activitatea profesională, ceea ce le-a permis să beneficieze de unele adaosuri la pensie, având o satisfacție față de viață, lucru ce a fost împiedicat de pandemia de COVID- 19.

Elementul cheie pe care ne-am axat a fost: starea de sănătate a beneficiarilor, necesitățile și problemele vârstnicilor și serviciile prestate.

Potrivit raportului Abordarea securității economice a persoanelor vârstnice în Moldova prin prisma dreptirilor omului, persoanele vârstnice se confruntă cu multe provocări în menținerea unei vieți productive, sănătoase și sigure la o vârstă înaintată. Există posibilitatea ameliorării comportamentelor de sănătate și îmbunătățirii sistemului sănătății pentru prelungirea longevității

sănătoase [4]. Pentru a explica gradul de satisfacție ale vârstnicilor față de bunăstarea economică, ne vom axa pe problemele acestei categorii de subiecți.

După câte cunoaștem persoanele vârstnice adesea sunt considerate cele care se pensionează. Însă acest indicator nu întotdeauna poate fi considerat universal, deoarece diferă de la o țară la alta.

În lumea modernă, proporția persoanelor în vârstă în populație crește treptat, tendințe similare sunt tipice pentru regiunea noastră. În aceste condiții, modul de viață al persoanelor în vârstă suferă axată în principal pe cei săraci și singuri, a primit un nou impuls pentru dezvoltare.

Totuși, problema veniturilor vârstnicilor devine una din cele mai complicate teme de discuție pentru această categorie de persoane. Pentru a explica gradul de satisfacție ale vârstnicilor față de bunăstarea economică, ne vom axa pe problemele pe care le întâmpină această categorie de subiecți.

În studiul cantitativ au fost integrați beneficiarii *Centrului de zi Răsărit*, cărora le sunt prestate o varietate de servicii, fiind menționate doar acelea care sunt cel mai des solicitate. Astfel, rezultatele acestuia sunt integrate mai jos

Tab. Nr 1. Cauzele ce au determinat frecventarea centrului Răsărit

Grupe de vârstă	Care au fost cauzele care v-au determinat să deveniți beneficiar al centrului Răsărit? (%)			
	Sărăcie, pensie mică, condiții de viață grele	Probleme de sănătate, lipsa de medicamente	Singurătate, bătrânețea, lipsa susținerii văduvia,	Lipsa apei curente, necesitatea de a face baie/duș
55 – 69 ani	81,0	83,8	80,8	65,4
70 – 79 ani	84,8	86,7	88,3	69,6
80 și mai mult	87,6	95,9	89,7	75,3

Sursă: *Evaluarea gradului de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile prestate. N=115 (Decembrie 2020)*

Cauzele care au generat încadrarea beneficiarilor în serviciile *Centrului Răsărit* sunt diverse, fiind menționate cele mai frecvent întâlnite, oferite persoanelor aflate în dificultate. Astfel, în urma evaluării au fost identificate grupuri de cauze ce explică dificultăți ale **problemelor economice: sărăcie, pensie mică, condiții grele de viață; medicale: problemelor de sănătate, lipsa de medicamente, etc.; problemelor familiale: singurătatea, lipsa de comunicare, văduvia;** și una din cele mai complicate dificultăți cele a infrastructurii localității, este **lipsa apei curente**, ceea ce împiedică satisfacerea nevoilor fundamentale, a *spălării hainelor/lenjeriei, a efectuării băii/dușului*, nu numai pe timp de vară, dar și de iarnă.

În urma realizării anchetei sociologice în bază de chestionar am identificat că, din totalitatea problemelor menționate de către persoanele vârstnice **problemele de sănătate**, constituie problema prioritară a vieții persoanelor vârstnice, fiind menționate la grupurile cu vârsta **80 și mai mult** în proporție de **96%**; pentru grupul de vârstă **70 – 79 ani (87%)**, iar pentru cel de **55 – 69 ani – 84%**. Astfel, stabilim faptul, că problemele de sănătate devin cele mai stringente pentru toate categoriile de vârstă implicate ce necesită protecție și susținere permanentă.

Problema sărăciei, valorii mici ale pensiei și condițiilor precare de viață, menționat de două grupe de vârstă și anume **80 și mai mult** cuprinde valori majore de aproape **88%**, iar pentru grupul de **70 – 79 ani**, fiind menționată de **85%** din respondenți și pentru grupul de vârstă **55 – 69**

ani – **81%**. Totuși, dificultățile materiale, împiedică menținerea stării de sănătate adevărate și procurarea unor bunuri necesare.

Conform raportului *Analiza riscurilor pandemiei de COVID – 19 asupra persoanelor vârstnice din Republica Moldova*, ponderea cea mai semnificativă a veniturilor o constituie **pensia**, o componentă a veniturilor care nu riscă să se micșoreze comparativ cu alte surse de venit cum ar fi remitențele, salariul sau alte surse de venituri productive. Totodată, deoarece pentru majoritatea vârstnicilor, venitul disponibil este la limita sărăciei, orice reducere a altor componente decât pensia, poate cauza sărăcia efectivă a vârstnicilor [4].

În urma interviurilor realizate cu persoanele vârstnice, am obținut rezultate, care se referă la cheltuielile pe care le fac vârstnicii din pensia pe care o primesc. Astfel, **IA_fem_77 ani**, a menționat că pensia pe care o are este de **888 de lei** și „*pentru medicamente cheltui mai puțin, mai mult cheltui când mi se dă tratament. Dar, dat fiind faptul ca pe perioada pandemiei, nu merg la medic, din motiv ca mi-e frică de boala dată. Produsele alimentare le cumpăr mai mult, când sunt la promoție, plus la aceasta, Centru pe care-l frecventam până la pandemie, ne aduce de două ori pe săptămână mâncare acasă. Serviciile comunale – e o sumă mai mare iarna, dar pensia îmi ajunge sa le achit.*”, iar **IA_fem_86 ani**, s-a referit la faptul că valoarea pensiei este de **1800 de lei** dintre care „*pentru medicamente cheltui 1000 lei, produse alimentare 500 lei, servicii comunale 300 lei*” apare întrebarea gradului de fericire în față a acestei persoane, primind un răspuns afirmativ, ceea ce ne-a indignat foarte mult, pentru că tot venitul acoperă cheltuielile și persoana în vârstă nu are datorii. Problema valorii pensiei se schimbă cu timpul, fiind de **2600 de lei** pentru **IA_masc_83 ani**, care a menționat că cheltuielile lunare pe care le suportă sunt „*pentru lumină și gaze naturale aproximativ 1500- 2000 lei și medicamente între 200- 250 lei și unele produse alimentare pe care le procură foarte rar: paste făinoase, terciuri, zahăr etc.*”, fiind întreținut de către fecior, deoarece locuiesc în aceeași casă. Pentru **IA_fem_72 ani**, menționa că cu toate că pensia este de **1900 de lei**, oricum problema venitului este nesatisfăcătoare, pentru „*medicamentele necesare câștă de la 1100 de lei, 300 lei pentru serviciile comunale, și restul pentru produse alimentare*”. Soarta acestei persoane este și la moment complicată, deoarece are la întreținere un copil cu dizabilitate, care necesită supraveghere permanentă, fiind susținută și de ceilalți membri ai familiei. Problema venitului mic, devine cea mai accentuată pentru persoanele vârstnice care au o vârstă înaintată, pentru **IA_fem_81 ani**, „*pensia este de 1258 lei, iar cheltuielile pentru medicamente sunt foarte mari și nu întotdeauna le cumpăr pentru ca să am cu ce plăti comunalele care ajung și 250 – 400 de lei, dar produsele alimentare sunt din ce mai scumpe*”. Situația acestor vârstnici este diferită în felul său, iar în esență are același context, care necesită susținere și protecție din partea instituțiilor sociale.

Pentru grupul de vârstă de **80 și mai mult**, prezența **singurătății** creează probleme pentru aproape **90%** din respondenți, pentru **88%** de seniori din grupul vârstă de **70 – 79 ani** și pentru (**55 - 69 ani**), specific pentru aproape **81%**. Incapacitățile individuale ale acestei probleme sunt mult mai complicate, fiind cauzate de: pierderea/decesul persoanelor dragi, migrația copiilor adulți peste hotare și pierderea relațiilor de comunicare cu aceștia. Soluția ce permitea depășirea problemelor legate de izolare și singurătate era implicarea cetățenilor vârstnici în activități de socializare.

Aprovizionarea cu apă curentă în toate localitățile rămâne să fie o problemă cu atât mai mult și pentru mun. Strășeni, continuă să fie dificilă mai mult pentru persoanele în vârstă, care întâmpină dificultatea de a face baie, ținând cont și de schimbările fiziologice. În baza evaluării, au fost obținute următoarele rezultate: pentru **75%** din grupul de **80 ani și mai mult**; de **70 – 79 ani**, a

stabilit că pentru aproape **70%** din respondenți dorința de a face baie este cea mai prioritară și pentru grupul de vârstă *55 – 69 ani*, fiind de **65%** din respondenți.

Toate grupurile de vârstă implicate în evaluare, au menționat că, *problema stării de sănătate* rămâne a fi prioritară, fiind urmată de problema *sărăciei, prezența valorii mici ale pensiei pentru limită de vârstă*, care accentuează instaurarea condițiilor grele de viață, fiind lipsiți de susținerea membrilor de familie, care adesea sunt impuși să se autodeservească. Problemele legate de singurătate, de adaptare la viața independentă devine complicată, ținând cont de incapacitățile vârstei, dar și a lipsurilor materiale. Pe al patrulea nivel se instaurează problema infrastructurii și imposibilității de a acoperi necesitățile vitale ale omului.

Durata frecventării de către seniori a Centrului Răsărit, constituie un indicator al prestării serviciilor calitative oferite beneficiarilor.

Tab. Nr.2 Oferirea serviciilor: Alimentare

Grupe de vârstă	Ce tipuri de servicii vă sunt oferite? Alimentare (%)	
	da	nu
55 – 69 ani	76,9	23,1
70 – 79 ani	71,1	28,3
80 și mai mult	86,1	13,9

Sursă: *Evaluarea gradului de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile prestate. N=115 (Decembrie 2020)*

Sărăcia, valoarea mică a pensiei pentru limită de vârstă și condițiile grele de viață, au devenit cauzele ce împiedică menținerea unui regim alimentar bogat în substanțe nutritive. În acest sens, pentru a îmbunătăți alimentația cetățenilor de vârsta a treia, AO Neumanist oferă alimentație vegetariană, care este prestată pentru **86%** din respondenții grupului de *80 și mai mult*, fiind urmat de aproape **77%** de persoane din grupul cu vârsta de *55 – 69 ani* și de **71%** de persoanele de *70 – 79 ani*. Diversitatea serviciilor alimentare, prestate cetățenilor vârstnici, permite acoperirea necesităților vitale. Pentru a fi ameliorată starea de sănătate a seniorilor, aceștia beneficiază de un meniu bogat și variat de vitamine, ce menține starea de sănătate într-un echilibru stabil.

Tab. Nr. 3 Oferirea serviciilor: Spălarea hainelor/ lenjeriei

Grupe de vârstă	Ce tipuri de servicii vă sunt oferite? Spălarea hainelor/ lenjeriei(%)	
	da	nu
55 – 69 ani	73,1	26,9
70 – 79 ani	70,0	30,4
80 și mai mult	83,3	16,7

Sursă: *Evaluarea gradului de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile prestate. N=115 (Decembrie 2020)*

Fiind la o vârstă înaintată și nu numai, *spălarea hainelor și/sau a lenjeriei* creează o dificultate, din lipsa apei curente, a condițiilor de viață și lipsa utilajului corespunzător, menționat de către **74%** de femei din aceste grupuri de vârstă.

Aceste servicii devin importante pentru toate grupurile de vârstă, fapt explicat în *Tab.Nr.3* devenind mai dificilă pentru **83%** din seniorii de *80 ani și mai mult*, urmat fiind de grupul de

vârstă 55 – 69 ani (**73%**) și de **70%** din grupul de 70 -79 ani. Lipsa surselor financiare și problemelor pe care nu le pot rezolva individual, îi împiedică pe aceștia să procure și produse igienico-sanitare. Aceste produse (detergenți, clătitoare etc.) sunt oferite de către Centrul Răsărit.

La moment în pandemie, centrul funcționează în regim special adaptat, fiind aplicate măsurile de precauție. Beneficiarii sunt rugați să aducă hainele pentru spălat până la poarta centrului, dacă locuiesc în apropierea acestuia, dacă nu (*sunt rugați să aducă hainele pe un teritoriu neutru, (o stație/ intersecție din mun. Strășeni)*), fiind respectate măsurile de protecție a virusului COVID - 19. Înainte de a fi puse în funcțiune, mașinile de spălat se dezinfectează, apoi se încarcă cu haine și se produce spălarea acestora. După fiecare spălare, mașina se dezinfectează și se repetă procedura. După ce sunt curățate, acestea sunt aduse la domiciliile beneficiarilor, ce sunt preventiv anunțați pentru a fi luate de la porțile lor. La moment se pot spăla haine doar pentru 6 seniori/ per zi, care sunt invitați conform listei întocmite din timp.

Tab. Nr.4 Oferirea serviciilor: Igienă personală

Grupe de vârstă	Ce tipuri de servicii vă sunt oferite? Igienă personală (%)	
	da	nu
55 – 69 ani	87,8	12,2
70 – 79 ani	77,0	23,0
80 și mai mult	87,8	12,2

Sursă: *Evaluarea gradului de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile prestate. N=115 (Decembrie 2020)*

Acest serviciu este foarte important, pentru toți beneficiarii centrului și nu numai, devenind necesitatea primordială. Grupurile cele mai interesate de prestarea serviciului de *Igienă personală* rămân a fi cel de *80 și mai mult* și *55 – 69 ani* fiind caracteristic pentru **88%** de persoane din ambele grupuri, fiind urmat de **77%** din grupul de vârstă de *70 – 79 ani*.

Lipsa apei curente, persistă și la momentul actual în mun. Strășeni, care creează dificultăți pentru toate categoriile defavorizate, printre care se află și cetățenii vârstnici. Problema apei potabile și a vârstei înaintate pe care o au cetățenii în vârstă, conduc la accentuarea condițiilor grele de viață, ceea ce îi împiedică pe aceștia să realizeze igiena personală, devenind unul din serviciile cele mai necesare (*vezi, Tab.Nr.4*). Din lipsa condițiilor adecvate și a locuințelor care adesea sunt vechi și deteriorate, nu toate casele dispun de aceste comodități. În urma interviului realizat cu vârstnicii, printre care, **IA_fem_77 ani** a menționat, că *„pentru mine baie și spălatul hainelor este cel mai important, pe care acum în pandemie n-o putem face. Am așteptat mult până m-a ajuns rândul să vin să fac o baie”*, iar **IA_masc_83 ani** s-a referit că, *„hainele le aducem la centru în fiecare săptămână, când ne sună asistentul social, baie o făceam până acuma, la moment centrul este închis”*. Grija purtată de echipa multidisciplinară a centrului a permis susținerea și oferirea unor servicii complexe persoanelor vârstnice care trăiesc în sărăcie și condiții proaste de viață. Dorința de a face baie pentru majoritatea vârstnicilor creează probleme, fapt ce a fost menționat de **IA_fem_72 ani**, *„am sunat ceva mai devreme că vreau să fac o baie, însă la moment nu se poate de ieșit din casă, pentru că este pandemie”*

Problemele materiale împiedică satisfacerea trebuinței vitale ale organismului, printre care menționăm și problema igienei personale: lipsa șamponului, săpunului, propsoapelor etc., fiind adesea scumpe pentru seniorii, veniturile cărora sunt joase. Serviciul de igienă personală, oferă aceste materiale pentru realizarea unei băi/duș, pe care unii dintre ei nu le-au putut efectua mai mult de 7 luni, din momentul instaurării situației de urgență. Acest serviciu, se prestează cu

aplicarea măsurilor de protecție. În urma interviului realizat cu vârstnicii, **IA_fem_86 ani** „am un an de zile de când n-am făcut baie, ne spălăm cum putem acasă, dar tare vreau să mă spăl ca oamenii”,

La momentul realizării studiului decembrie 2020, la Centru erau invitați zilnic câte **4 – 5** beneficiari pentru a face *baie/duș*. Asistentul social superior este persoana care pregătește lista beneficiarilor din timp (cu o zi înainte) pentru a fi prestate serviciile de spălare a hainelor/lenjeriei și serviciul de igienă personală pentru ziua următoare. Este de menționat faptul, că asistentul social este responsabil de întocmirea listelor și respectarea graficului. După instituirea situației de urgență s-a revenit la deservirea la distanță a persoanelor vârstnice.

Problema COVID – 19 a generat complicații în toate sferile vieții sociale, inclusiv pentru categoria vârstnicilor, care din motive de sănătate nu au putut să se deplaseze pentru procurarea medicamentelor, achitarea serviciilor comunale, procurarea unor produse igienico – sanitare și alimentare, devenind totalmente izolați în propriile locuințe. Prelungirea continuă a stării de urgență a înrăutățit starea de sănătate, starea psihologică și relațională față de ceilalți membri ai comunității, devenind marginalizați și autoexcluzi de a participa în satisfacerea trebuințelor de sinestătător. În acesată situație au fost binevenite implicările tuturor specialiștilor din diferite instituții care au fost preocupați cu alte sarcini mai importante, decât soarta vârstnicilor aflați în dificultate pe timp de pandemie, moment care și-a spus cuvântul în acest subiect. Astfel, vârstnicii urmau să menționeze, care dintre instituții au sărit în ajutorarea lor în timp de pandemie, fiind obținute răspunsuri diverse.

Tab.Nr.5. Organizații/ instituții/persoane fizice ce au susținut persoanele vârstnice

	Vă rugăm să ne spuneți de ce ajutor ați beneficiat pe timp de pandemie. Cine va susținut organizații/instituții/persoane fizice (%)							
Grupe de vârstă	Nimeni	Copii	Rude	Vecini	CMF	Primăria	DASPF	Asociația Orbilor
55 – 69 ani	46,2	-	-	11,5	-	3,8	23,1	-
70 – 79 ani	58,7	4,3	3,8	4,3	3,8	-	24,1	3,8
80 și mai mult	44,4	5,6		5,6	-	8,3	36,1	4,3

Sursă: *Evaluarea gradului de satisfacție al beneficiarilor față de serviciile prestate. N=115 (Decembrie 2020)*

Instituția de bază care a ținut cont de ajutorarea celor aflați în dificultate a fost **DASPF**, fiind menționată în medie de **27%** de persoane de toate grupurile de vârstă, dar mai cu seamă de **36%** din grupul de *80 și mai mult*, care beneficiază de prestații și servicii sociale.

În același timp, în medie doar **8%** din **copiii** s-au gândit la părinții lor, care au venit să-i susțină și să-i ajute să îndeplinească careva activități casnice pentru a reduce riscul de contaminare cu COVID – 19.

O instituție neformală sunt **vecinii**, care fiind în apropierea celor vârstnici au reușit să îndeplinească mai multe acțiuni, decât instituțiile statului. Aceștia în medie reprezintă **7%**, fiind mai mult interesați de viața celor în dificultate. Grupul care s-a referit la această persoană fizică este cel de *55 – 69 ani*, fiind nominalizat de aproape **12%** de respondenți.

Primăria este instituția care oferă sprijin și suport indiferent de situația în care se află persoana, devenind apreciată de către **6%** din respondenți care au beneficiat de susținerea acesteia, mai mult fiind susținut grupul de vârstă de 80 și mai mult.

Soarta celor aproape peste **50%** din vârstnicii nevizitați și necontactați crează o situație de impas pentru toate grupele de vârstă, lucru mai mult menținut de aproape **59%** din cetățenii grupului de vârstă *70 – 79 ani*, care au simțit marginalizarea, discriminarea și excluziunea „pe propria piele”. Dorința de a fi ajutați și susținuți trebuie să fie efectuată în toate timpurile, moment pentru care trebuie să vrei să fii implicat. Celelalte grupuri de vârstă au trecut prin aceleași probleme, fiind lipsite de ajutorarea celor apropiați, având o frică de a fi contaminați, i-a lăsat să-și rezolve propriile probleme individual, ceea ce a agravat starea lor psihologică.

Toate interviurile realizate cu persoanele vârstnice au accentuat faptul că, pandemia a devenit „*stresul și frica*” cea mai mare, care a împiedicat satisfacerea necesităților legate de muncă, de viața obișnuită, de participare în activități de voluntariat, de frecventare a instituțiilor de tot tipul, de vizitarea familiei etc., fapt care în urma „*integrării în propria locuință*” a agravat problemele de sănătate instaurând „*frica și neliniștea*” față de ziua de mâine transformându-i în „*prizonieri*” a propriilor locuințe. Cel mai grav este faptul, că cu toate că fac parte din grupul de risc, aproape nimeni nu le-a pășit pragul, lăsându-i să-și rezolve propriile probleme în mod individual.

Concluzie. În ciuda acestor eforturi, persoanele în vârstă se confruntă cu multiple probleme care le restricționează atât drepturile, inclusiv dreptul la autonomie, participare, accesul la educație și formare, la sănătate și asistență socială, cât și contribuția la bunul mers al societății. Mai mult, vârsta înaintată agravează provocările cu care indivizii se luptă pe tot parcursul vieții, cum ar fi discriminarea pe criterii de gen, rasă, etnie, dizabilitate, religie sau alți factori. Astfel, sărăcia, discriminarea, violența și abuzul, precum și lipsa de date și statistici privind persoanele în vârstă, reprezintă amenințări majore pentru bunăstarea acestora.

După depășirea crizei, societatea trebuie să devină mai incluzivă, sustenabilă și adaptată la necesitățile persoanelor în vârstă fiind bazată pe drepturile acestora. În ceea ce privește gradul de satisfacție a vârstnicilor cu modul de viață în pandemie, este unul modest, pentru că problemele cu care se confruntă devin mult mai complicate cărora nu întotdeauna reușesc să le facă față.

În același timp, considerăm important reducerea factorilor ce afectează problemele pentru persoanele în vârstă manifestate prin:

- capacități economice limitate ale statului;
- reducerea riscurilor manifestate în situații de criză;
- accentuarea importanței valorii familiei, ceea ce duce la moment întrerupe mobilitatea intragenerațională dintre copii și părinți, ceea ce conduce la agravarea stării de sănătate fizice și mintale ale persoanei în vârstă.

Pentru a putea reuși în integrarea vârstnicilor aflați în dificultate, trebuie să fie implicate toate instituțiile sociale, dar și toți membrii societății, ce vor putea veni în ajutor nu doar în ajunul sărbătorilor ci și în alte timpuri.

Referințe bibliografice:

1. Planul Internațional de Acțiuni de la Madrid privind îmbătrânirea.- Chișinău: Pontos, 2006, 56 p. ISBN 978-9975-72-240-7

2. Vârstnicii în Republica Moldova în anul 2019. [citată pe 30. 03.2021] . Disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6767>

3. Minimul de existență în semestrul I 2020. [citat pe 27.03.2021]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&idc=168&id=6761>

4. Analiza riscurilor pandemiei de COVID – 19 asupra persoanelor vârstnice din Republica Moldova. [citat pe 31. 03.2021] . Disponibil: https://moldova.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/analiza_riscurilor_pandemiei_covid_19_asupra_persoanelor_in_varsta_din_republica_moldova.pdf

5. Aborbarea securității economice a persoanelor vârstnice în Moldova prin prisma drepturilor omului. Raportul Băncii Mondiale. Ianuarie 2017 [citat pe 28.03.2021] . Disponibil: <http://documents1.worldbank.org/curated/es/657251493392758897/pdf/112339-ROMANIAN-137p-Moldova-Aging-PostDM-FINAL-translated.pdf>